

ANNALES

Anali za istrske in mediteranske študije
Annali di Studi istriani e mediterranee
Annals for Istrian and Mediterranean Studies
Series Historia Naturalis, 28, 2018, 1

ANNALES

**Anali za istrske in mediteranske študije
Annali di Studi istriani e mediterraneei
Annals for Istrian and Mediterranean Studies**

Series historia naturalis, 28, 2018, 1

UREDNIŠKI ODBOR/ COMITATO DI REDAZIONE/ BOARD OF EDITORS:	Nicola Bettoso (IT), Christian Capapé (FR), Darko Darovec, Dušan Devetak, Jakov Dulčić (HR), Serena Fonda Umani (IT), Andrej Gogala, Daniel Golani (IL), Danijel Ivajnsič, Mitja Kaligarič, Marcelo Kovačič (HR), Andrej Kranjc, Lovrenc Lipej, Vesna Mačić (ME), Alenka Malej, Patricija Mozetič, Martina Orlando-Bonaca, Michael Stachowitsch (AT), Tom Turk, Al Vrezec
Glavni urednik/Redattore capo/ Editor in chief:	Darko Darovec
Odgovorni urednik naravoslovja/ Redattore responsabile per le scienze naturali/Natural Science Editor:	Lovrenc Lipej
Urednica/Redattrice/Editor:	Martina Orlando-Bonaca
Lektor/Supervisione/Language editor:	Polona Šergon (sl.), Petra Berlot (angl.)
Prevajalci/Traduttori/Translators:	Martina Orlando-Bonaca (sl./it.)
Oblikovalec/Progetto grafico/ Graphic design:	Dušan Podgornik, Lovrenc Lipej
Prelom/Composizione/Typesetting:	Grafis trade d.o.o.
Tisk/Stampa/Print:	Grafis trade d.o.o.
Izdajatelj/Editore/Published by:	Zgodovinsko društvo za južno Primorsko - Koper / Società storica del Litorale - Capodistria©
Za izdajatelja/Per Editore/ Publisher represented by:	Salvator Žitko
Sedež uredništva/Sede della redazione/ Address of Editorial Board:	Nacionalni inštitut za biologijo, Morska biološka postaja Piran / Istituto nazionale di biologia, Stazione di biologia marina di Pirano / National Institute of Biology, Marine Biology Station Piran SI-6330 Piran /Pirano, Fornače/Fornace 41, tel.: +386 5 671 2900, fax 671 2901; e-mail: annales@mbss.org, internet: www.zdjp.si

Redakcija te številke je bila zaključena 15. 6. 2018.

**Sofinancirajo/Supporto finanziario/
Financially supported by:** Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS), Luka Koper in Mestna občina Koper

Annales - series historia naturalis izhaja dvakrat letno.

Naklada/Tiratura/Circulation: 300 izvodov/copie/copies

Revija *Annales series historia naturalis* je vključena v naslednje podatkovne baze / *La rivista Annales series historia naturalis è inserita nei seguenti data base / Articles appearing in this journal are abstracted and indexed in:* BIOSIS-Zoological Record (UK); Aquatic Sciences and Fisheries Abstracts (ASFA); Elsevier B.V.: SCOPUS (NL).

Vsi članki so v barvni verziji prosto dostopni na spletni strani: <http://zdjp.si/p/annalesshn/>
All articles are freely available in color via website: <http://zdjp.si/en/p/annalesshn/>

VSEBINA / INDICE GENERALE / CONTENTS

FAVNA
FAUNA
FAUNAIHTIOLOGIJA
ITTILOGIA
ICHTHYOLOGY**Mirta KUČIĆ & Leo LANČA**

First record of alien seaslug *Godiva quadricolor* (Barnard, 1927) (Gastropoda: Nudibranchia) in the eastern Adriatic Sea
Prvi zapis o pojavljanju tujerodnega polža zaškrgarja vrste Godiva quadricolor (Barnard, 1927) (Gastropoda: Nudibranchia) v vzhodnem Jadranu 1

Ahmet ÖKTENER, Dilek TÜRKER & Ali ALAŞ

First record of *Ceratothoa oxyrrhynchaena* (Isopoda: Cymothoidae) from Turkish marine waters
Prvi zapis o pojavljanju zajedalskega raka enakonožca vrste Ceratothoa oxyrrhynchaena (Isopoda: Cymothoidae) v turških vodah 7

Nicola BETTOSO, Marin KIRINČIĆ, Borut MAVRIČ & Lovrenc LIPEJ

On the rare and less known shamefaced crab *Calappa granulata* (Brachyura, Calappidae) in the northern Adriatic Sea
O redki in manj znani vrsti rakovice Calappa granulata (Brachyura, Calappidae) v severnem Jadranu 15

SREDOZEMSKI MORSKI PSI
SQUALI MEDITERRANEI
MEDITERRANEAN SHARKS**Emna SOUFI-KECHAOU, Khadija OUNIFI-BEN AMOR, Jamila BEN SOUISSI, Mohamed Mourad BEN AMOR & Christian CAPAPÉ**

The capture of a large predatory shark, *Carcharhinus plumbeus* (Chondrichthyes: Carcharhinidae), off the Tunisian coast (central Mediterranean)
Ulov velikega primerka sivega morskega psa Carcharhinus plumbeus (Chondrichthyes: Carcharhinidae) v tunizijskih vodah (osrednje Sredozemsko morje) 23

Francesco TIRALONGO, Giuseppina MESSINA, Salvatore COCO & Bianca Maria LOMBARDO

On the presence of a well-established population of *Lobotes surinamensis* (Bloch, 1790) in the central Mediterranean Sea
O naturalizirani populaciji triplavutnice Lobotes surinamensis (Bloch, 1790) v osrednjem Sredozemskem morju 31

Emna SOUFI-KECHAOU, Khadija OUNIFI-BEN AMOR, Jamila BEN SOUISSI, Sihem RAFRAFI-NOUIRA & Christian CAPAPÉ

Additional record of tripletail *Lobotes surinamensis* (Osteichthyes: Lobotidae) in Tunisian waters (central Mediterranean Sea)
Novi zapis o pojavljanju triplavutarice Lobotes surinamensis (Osteichthyes: Lobotidae) v tunizijskih vodah (osrednje Sredozemsko morje) 37

Borut MAVRIČ & Branko DRAGIČEVIĆ

First record of the meagre, *Argyrosomus regius* (Asso, 1801), in Slovenian coastal waters with additional records from the Croatian part of the Adriatic Sea
Prvi primer pojavljanja hame, Argyrosomus regius (Asso, 1801), v slovenskem obalnem morju z dodatnimi zapisi pojavljanja iz hrvaškega dela Jadrana 43

Sihem RAFRAFI-NOUIRA, Jamila BEN SOUISSI & Christian CAPAPÉ

About teleost species from deep marine Tunisian waters: with additional records of Sloane's viperfish *Chauliodus sloani* and confirmed occurrence of blackfin sorcerer *Nettastoma melanurum*
O ribah kostnicah iz globokomorskega okolja ob Tuniziji: novi podatki o vrsti Chauliodus sloani in potrjen zapis o vrsti Nettastoma melanurum 51

FLORA
 FLORA
 FLORA

Amelio PEZZETTA

Le Orchidaceae del Comune città
 di Capodistria (Slovenia)

Kukavičevke koprské občine 61

OCENE IN POROČILA
 RECENSIONI E RELAZIONI
 REVIEWS AND REPORTS

Petar KRUŽIĆ

Book review: Polži zaškrGARJI slovenskega morja ... 75

Lovrenc LIPEJ

Book review: Atlas ptica Istre 76

OBLETNICE
 ANNIVERSARI
 ANNIVERSARIES

Jadran FAGANELI

Sedemdeset let profesorice Alenke Malej 81

Navodila avtorjem 83

Istruzioni per gli autori 85

Instruction to authors 87

Kazalo k slikam na ovitku 90

Index to images on the cover 90

SEDEMDESET LET PROFESORICE ALENKE MALEJ

Sl. 1: Prof. dr. Alenka Malej predava leta 2012 na mediteranski poletni šoli v Atenah (finančna podpora fundacije Latsakis).

Prof. dr. Alenka Malej, vodilna slovenska morska ekologinja, praznuje sedemdeset let ustvarjalnega življenja. Rodila se je v Ljubljani, šolala pa večinoma v Kopru. Že v osnovni šoli in gimnaziji jo je navduševalo naravoslovje in seveda morje, zato tudi študij biologije ni bilo naključje. Po diplomu na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani se je leta 1972 kot mlada raziskovalka zaposlila na Morski biološki postaji takratnega Inštituta za biologijo Univerze v Ljubljani, kjer se je posvetila raziskavam mrežnega zooplanktona Tržaškega zaliva v povezavi z onesnaževanjem. Iz te tematike je leta 1977 tudi magistrirala pod mentorstvom prof. dr. Jožeta Štirna na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani. Kmalu jo je pritegnil množični pojav mesečinke (*Pelagia noctiluca*) in ji odprl vstop v področje raziskav meduz, ki so še danes njeno najbolj priljubljeno in glavno raziskovalno področje. Jubilantka se je vseskozi zavedala, da je uspeh na področju ekologije morja povezan z udeležbo na raziskovalnih ekspedicijah. Že zelo zgodaj se je pričela udeleževati transjadranskih ekspedicij z raziskovalno ladjo Andrija Mohorovičić Hidrografskega inštituta jugoslovanske vojne mornarice od Jonskega morja do Tržaškega zaliva. Tu se je stkalo strokovno in osebno prijateljstvo med mnogimi morskimi raziskovalci različnih profilov, ki se je odražalo v publikaciji skupnih znanstvenih del. Tak je primer njene strokovne povezave z dr. Adamom Benovičem, takratnim direktorjem Biološkega inštituta JAZU v Dubrovniku. Leta 1984 je doktorirala na Univerzi v Zagrebu z disertacijo o produkcijskih in biokemijskih značilnostih zooplanktona v severnem Jadranu pod mentorstvom prof. dr. Adama Benovića z Biološkega

Inštituta v Dubrovniku, s katerim je nato uspešno sodelovala do njegove prerane smrti. Na žalost so tovrstna obsežna raziskovanja Jadrana, prva po avstrijsko-italijanskih ekspedicijah pred prvo svetovno vojno, po letu 1990 zamrla. Jubilantka je sodeloval tudi v britanski ekspediciji v vzhodnem Atlantiku, argentinski v Guelfu Nuevu, izraelski v Akabskem zalivu (Rdeče morje), turški v vzhodnem Sredozemlju in francoski v ustju reke Rhone. Še danes se redno udeležuje terenskih raziskav na Mljetu.

Po opravljenem doktoratu je s finančno podporo Evropske skupnosti (EEC grant) odšla v mednarodno znani Laboratorij za morsko biologijo Združenega kraljestva v Plymouthu (Anglija), kjer je, pod vodstvom prof. P. Harrisa, raziskovala ekskrecijo amonija pri planktonskem rakcu *Calanus helgolandicus* in rezultat je bil, po vsej verjetnosti, prvi visoko citirani članek raziskovalcev piranske Morske biološke postaje. Drugi njen, skupaj z A. Benovičem, M. Specchijem in S. Fondo-Umani, zgodnji pomemben dosežek v znanosti o morju predstavlja članek o biomasi jadranskega mrežnega zooplanktona v reviji *Marine Biology* leta 1984. Leta 1995 je organizirala, skupaj z T.C. Maloneom, L.W. Hardingom in R. Turnerjem z Univerze v Marylandu in N. Smoldlako s Centra za raziskovanje morja Inštituta Rudjer Bošković v Rovinju, odmevno mednarodno znanstveno posvetovanje o Obalnih ekosistemih s primerjavo med ameriškim Zalivom Chesapeake in severnim Jadranom, kar je nato leta 1999 vodilo k izdaji knjige pri uglednem Ameriškem geofizikalnem združenju (AGU) z naslovom *Ecosystems at the land-sea margin Drainage basin to coastal sea*. Njena ljubezen do raziskovanja meduz je v zadnjem obdobju prispevala k publikaciji več odličnih znanstvenih člankov objavljenih v mednarodno zelo odmevnih revijah: *Bioscience*, *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* in *Frontiers of Ecology and Environment*. Veliko je tudi predavala na tujih univerzah in inštitutih. Profesorica A. Malej je za svoje uspešno raziskovalno delo že leta 1989 prejela nagrado Sklada Borisa Kidriča, leta 2000 priznanje ambasador Republike Slovenije v znanosti, 2012 pa veliko nagrado Miroslava Zeia.

Profesorica A. Malej se je v svojem raziskovalnem delu vseskozi zavedala pomena mednarodnega sodelovanja. Tako je že v osemdesetih letih vodila projekte pretežno v okviru UNEP in IAEA, po osamosvojitvi pa je sodelovala in vodila več uspešnih evropskih projektov, med katerimi izstopajo predvsem "Produkcija in akumulacija labilne organske snovi v Jadranskem morju" - PALOMA (1995-98), "Biofiltracija v akvakulturi: evalvacija trne podlage v razvoju marikulture" - BIOFAQs (2000-2003), "Morska biodiverziteteta in delovanje ekosistema" - MarBEF (2004-9), "Ekosistemski pristop k trajnostni akvakulturi" - ECASA (2005-9), "Južna evropska morja: določitev in modeliranje ekosistemskih sprememb" - SESAME (2009-13) in "Raziskovanje morskega okolja v južnih evropskih morjih s poudarkom na pravnih vidikih" - PERSEUS (2012-16).

Odločilno je prispevala k podpisu sporazuma o sodelovanju med Univerzo Pierre et Marie Curie iz Pariza in Nacionalnim inštitutom za biologijo, za kar je prejela častno medaljo te univerze. Vseskozi je vodila razne nacionalne (ARRS) raziskovalne projekte oz. programe, med katerimi izstopa dolgoletno vodenje programa ARRS »Raziskave obalnega morja«. Kot predstavnica področja biologije je bila več let članica znanstvene komisije za naravoslovje in matematiko (NAMA) v ARRS.

Sl. 2: Leta 2012 ob potomcu drevesa, ki je preživelo atomsko eksplozijo v Hirošimi (v okviru dvostranskega znanstvenega sodelovanja z Japonsko). S podporo Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, Univerze v Ljubljani in Botaničnega vrta Univerze v Ljubljani so leta 2014 potomce teh dreves posadili tudi v Ljubljani.

Seznam njenih ekspertnih dejavnosti je obsežen. Aktivno je sodelovala kot ekspert v najrazličnejših mednarodnih komisijah, med katerimi izstopa delovanje na področju morskih raziskav in prenosu tega znanja v prakso: Agencija za okolje ZN (UNEP), Regional Seas Programme (MAP), Ministrska konferenca o trajnostnem razvoju v sredozemskem prostoru (MED 21), Italijansko-jugoslovanska komisija za zaščito Jadrana (1985-91), Observatorija severnega Jadrana (1986-95). V obdobju po osamosvojitvi Slovenije (1991-95) je pomembno prispevala k včlanjenju novonastale države v mednarodne organizacije: Medvladno oceanografsko komisijo (IOC), Sredozemski akcijski načrt UNEP (MAP), Mednarodno komisijo za znanstveno raziskovanje Sredozemskega morja (CIESM). Doma je v povezavi z mednarodnim delovanjem prevzela vrsto funkcij: predsednica nacionalnega odbora IOC, nacionalna koordinatorka programa MED POL UNEP, zastopnica Slovenije v Evropski mreži morskih raziskovalnih postaj (MARS), članica Nacionalne komisije UNESCO in predsednica njenega Naravoslovnega odbora, direktorica Operativnega centra Slovenija Mednarodnega inštituta za oceane na MBP

NIB. Danes je članica slovenske komisije korporacije L'Oreal za ženske v znanosti in pa mednarodna sodnica in ocenjevalka projektov v multidisciplinarnem programu FIRST@LEGO@League, ki mladim omogoča, da se vsako leto posvetijo raziskovanju v okviru določene teme (letošnja Živa voda – kroženje vode).

V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je prevzela vodenje Morske biološke postaje Nacionalnega inštituta za biologijo in jo uspešno vodila do 2009. S tem je tudi neposredno sodelovala v mukotrni izgradnji nove stavbe postaje v letih 2001-2006, ko so bile razmere za delo težavne.

Dr. Alenka Malej je bila leta 2003 izvoljena v naziv redne profesorice za področje Ekologije na Univerzi v Ljubljani. Kot uspešna raziskovalka je prenašala svoje znanje iz morskih ved na študente univerz v Ljubljani, Kopru in Novi Gorici. Danes predava Ekologijo morja na Fakulteti za pomorstvo in promet Univerze v Ljubljani in Morske ekološke procese na medfakultetnem doktorskem študiju Varstva okolja na Univerzi v Ljubljani. Bila je mentorica in somentorica 14 diplomantom, 14 magistrantom in 8 doktorantom. Njen zadnji, Martin Vodopivec, je prav lani doktoriral s področja modeliranja populacijske dinamike uhatega klobučnjaka.

Več kot štirideset let znanstvenega in visokošolskega pedagoškega dela je dolga doba, ki je v tem kratkem zapisu ne morem zajeti v celoti. Njeno znanstveno in pedagoško delo pušča trajno sled v slovenski znanosti o morju, saj ni bilo skoraj nobenega dogodka, kjer ni sodelovala ali bila vsaj omenjena. Tako je lani pomembno prispevala k realizaciji odmevnega Evropskega morskega biološkega simpozija v Piranu. Profesorica Alenka Malej je kljub upokojitvi še vedno znanstveno dejavna, trenutno v obsežnem projektu COST »Ocean governance for sustainability«. Zato ji v imenu vse »slovenske morske srenje« želim trdnega zdravja in še mnogo znanstvenih uspehov.

Jadran Faganeli

Dolgoletni sodelavec in kolega
Morska biološka postaja, Nacionalni inštitut
za biologijo